

Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 123/16

Luksemburg, 10 listopada 2016 r.

Wyrok w sprawie C-174/15
Vereniging Openbare Bibliotheken / Stichting Leenrecht

**Użyczenie książki cyfrowej (e-booka) może pod określonymi warunkami zostać
zrównane z użyczeniem książki tradycyjnej**

W takiej sytuacji zastosowanie ma odstępstwo dotyczące użyczenia publicznego, które przewiduje między innymi wypłatę autorom słusznego wynagrodzenia

W Niderlandach użyczenie książek cyfrowych przez biblioteki publiczne nie jest objęte reżimem użyczenia publicznego, mającym zastosowanie do książek tradycyjnych. Obecnie biblioteki publiczne udostępniają książki cyfrowe przez Internet, na podstawie umów licencyjnych zawartych z podmiotami praw autorskich.

Vereniging Openbare Bibliotheken, stowarzyszenie skupiające wszystkie biblioteki publiczne w Niderlandach (zwane dalej „VOB”), uważa, że przepisy dotyczące książek tradycyjnych powinny mieć zastosowanie również do użyczenia cyfrowego. W tym kontekście VOB wytoczyło Stichting Leenrecht, fundacji, której powierzono zadanie pobierania wynagrodzenia należnego autorom, powództwo o ustalenie w tym zakresie. Skarga VOB dotyczy użyczenia zgodnie z modelem „one copy, one user”, czyli użyczenia kopii książki w postaci cyfrowej poprzez umieszczenie jej na serwerze biblioteki publicznej i umożliwienie danemu użytkownikowi zwielokrotnienia wspomnianej kopii poprzez pobranie jej na swój własny komputer, przy czym tylko jedna kopia może być pobrana w okresie użyczenia, a po upływie tego okresu użytkownik ten nie ma już możliwości korzystania z pobranej przez siebie kopii.

Rechtbank Den Haag (sąd w Hadze, Niderlandy), do którego została wniesiona skarga, stwierdził, że odpowiedź na pytania VOB zależy od wykładni przepisów prawa Unii i zwrócił się do Trybunału Sprawiedliwości z kilkoma pytaniami prejudycjalnymi. Dyrektywa Unii z 2006 r. dotycząca w szczególności prawa najmu i użyczenia stanowi bowiem, że wyłączne prawo do zezwalania lub zakazywania takiego najmu lub użyczenia należy do autora utworu. Jednakże państwa członkowskie mogą ustanowić odstępstwa od tego wyłącznego prawa w odniesieniu do użyczenia publicznego, o ile przynajmniej twórcy otrzymają wynagrodzenie za takie użyczenie¹. Pojawia się zatem pytanie, czy odstępstwo to ma zastosowanie także do użyczenia książek cyfrowych zgodnie z modelem „one copy, one user”.

W ogłoszonym dzisiaj wyroku Trybunał orzekł przede wszystkim, że nie istnieje żaden rozstrzygający powód, który umożliwiłby wyłączenie w każdym przypadku z zakresu stosowania dyrektywy użyczenia kopii cyfrowych i przedmiotów niematerialnych. Wniosek taki znajduje skądinąd potwierdzenie w celu, do osiągnięcia którego dąży dyrektywa, polegającym na tym, że prawo autorskie powinno być dostosowane do nowych zjawisk gospodarczych. Poza tym wyłączenie w pełni z zakresu stosowania dyrektywy użyczenia w postaci cyfrowej byłoby sprzeczne z ogólną zasadą zapewnienia autorom wysokiego poziomu ochrony.

Następnie Trybunał zbadał, czy użyczenie publiczne kopii książki w postaci cyfrowej zgodnie z modelem „one copy, one user” może być objęte zakresem stosowania art. 6 ust. 1 dyrektywy.

¹ Dyrektywa 2006/115/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. w sprawie prawa najmu i użyczenia oraz niektórych praw pokrewnych prawu autorskiemu w zakresie własności intelektualnej (Dz.U. L 376, p. 28).

W tym zakresie Trybunał stwierdził, że ze względu na znaczenie użyczenia publicznego książek cyfrowych i w celu zachowania zarówno skuteczności (*effet utile*) odstępstwa dotyczącego użyczenia publicznego, o którym mowa w art. 6 ust. 1 dyrektywy, jak i wkładu tego odstępstwa w promocję kultury, nie można wykluczyć, że przepis ten ma zastosowanie w przypadku, gdy czynność wykonywana przez bibliotekę dostępną dla publiczności posiada, w świetle w szczególności warunków ustanowionych w art. 2 ust. 1 lit. b) tej dyrektywy, cechy zasadniczo porównywalne do cech użyczenia utworów drukowanych. Tymczasem, tak właśnie jest w przypadku użyczenia kopii książki w postaci cyfrowej zgodnie z modelem „one copy, one user”.

Trybunał orzekł zatem, że pojęcie „użyczenie” w rozumieniu dyrektywy obejmuje także tego rodzaju użyczenie.

Trybunał wyjaśnił także, że państwa członkowskie mogą określić dodatkowe warunki, które mogą wzmocnić ochronę praw autorskich, wykraczając poza zakres ochrony przewidziany wyraźnie dyrektywą. W tym przypadku ustawodawstwo niderlandzkie wymaga, by kopia książki w postaci cyfrowej udostępniona przez bibliotekę publiczną była wprowadzona do obrotu w drodze pierwszej sprzedaży lub innego pierwszego przeniesienia własności tej kopii na obszarze Unii przez podmiot prawa do publicznego rozpowszechniania lub za jego zezwoleniem. Trybunał stwierdził, że taki dodatkowy warunek należy uznać za zgodny z dyrektywą.

W odniesieniu do przypadku, w którym kopia książki w postaci cyfrowej została uzyskana z nielegalnego źródła, Trybunał przypomniał, że jednym z celów dyrektywy jest walka z piractwem i orzekł, że dopuszczenie użyczenia takiej kopii mogłoby prowadzić do powstania nieuzasadnionej szkody po stronie podmiotów praw autorskich. Odstępstwo dotyczące użyczenia publicznego nie ma zatem zastosowania do udostępniania przez bibliotekę publiczną kopii książki w postaci cyfrowej, w przypadku gdy kopia ta została uzyskana z nielegalnego źródła.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) wyroku znajduje się na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793